

Peshitta. The Old Testament in Syriac according to the Peshitta. Version. Part II, 4 — Kings. Leiden 1976, ss. V, CXXI, 160.

Syryjską wersję Peszitty ksiąg Królewskich przygotował do druku Hans Gottlieb przy współpracy E. Hammershaimba. Obydwaj uczeni duńscy związani są z uniwersytetem w Aarhus. Na szczególne podkreślenie zasługuje obszerne wprowadzenie liczące 121 stron; najobszerniejsze w porównaniu z innymi wprowadzeniami do pozostałych wydanych ksiąg ST. Daje ono obraz wnikliwych autorów oraz żmudności ich pracy. Tekst ksiąg Królewskich oparty jest na rękopisie MS B 21 Inferiore znajdujący się w Bibliotece Ambrojańskiej w Mediolanie, którego facsimile wydał M. Ceriani w latach 1876—1883. Wszystkie niepewności w facsimile Autor sprawdzał osobiście z tekstem oryginału. Przy opracowywaniu tekstu krytycznego wykorzystano 45 rękopisów biblijnych i 33 lekcjonarzy. Wśród rękopisów biblijnych i lekcjonarzy wyróżniono sześć grup, z których każda prezentuje pewien typ tekstu. Przy omawianiu rękopisów autorzy wliczają cechy charakterystyczne. Bardzo interesujący jest Elenchus omissio-num podający opuszczenia, które nie znajdują się w drugim aparacie krytycznym. Po indeksie nazw autorzy umieszczają indeks ortograficzny, który prezentuje różnice tekstualne, zwłaszcza we fleksji i koniugacji. Następnie autorzy podają listę błędów, wzory nagłówków i subskrypcji rękopiśmiennych. Obszerny i bardzo szczegółowy wstęp nadaje temu tomowi szczególną wartość, a wraz z tekstem sumiennie opracowanym stanowi trwale osiągnięcie światowej syriologii.

Kraków

KS. JERZY WOŹNIAK CM

Peshitta. The Old Testament in Syriac according to the Peshitta. Version. Part III, 3 — Ezekiel, XXXVI, 113 p, Leiden 1985.

Opracowania krytycznego tekstu Peszitty księgi Ezechiela podjął się znany holenderski starotestamentalista Martin J. Mulder pełniący od roku 1981 funkcję dyrektora Instytutu Peszitty w Lejdzie. Autor we wstępie dziękuje za pomoc w przygotowaniu omawianej edycji pracownikom Instytutu Peszitty K. D. Jennerowi i W. M. van Vlietowi oraz L. Weerman. Wypada zauważyć, że wcześniej Instytut Peszitty zwrócił się o opracowanie tejże księgi do R. Köberta SJ, profesora Instytutu Biblijnego w Rzymie, który jedynie rozpoczął prace wstępne, a później zrezygnował. Prof. M. Mulder oparł wydanie krytyczne na rękopisie Ms B21 z Ambrojańskiej Biblioteki wydanym jako facsimile przez A. Ceiranię. Autor zauważa, że choć jest rzeczą trudną podzielić rękopisy księgi Ezechiela według rodzin, to jednak dzieli rękopisy na siedem grup ze względów praktycznych, biorąc pod uwagę również palimpsesty. Prof. Mulder przypomina, że wiersze Ez 40, 8: 48, 6, występujące w tekście masoreckim, nieobecne są w tekście Peszitty. Autor opowiada się za stanowiskiem Wrighta i Baarsa i sądzi, że najstarsze syryjskie palimpsesty pochodzą z 6 lub 7 wieku, a najmłodszy z wieku 10. Na uwagę dla krytyki tekstu zasługują lekcjonarze jakobickie i nestoriańskie. Choć tekstem podstawowym jest rękopis mediolański, to autor na każdej stronie u dołu podaje wykaz zgodnych lekcji rękopisów oraz dodatki i opuszczenia w innych rękopisach. Praca prof. Muldera wychodzi naprzeciw zainteresowaniom biblistów interesujących się księgą Ezechiela i będzie stanowiła podstawę do badań językoznawczych, tekstualnych i diachronicznych tejże księgi.

Kraków

KS. JERZY WOŹNIAK CM